

vexilologie

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU PŘI OKD PRAHA 3,
obsahující odborná pojednání a informace o vlajkách

56

Ing. Jiří Tenora

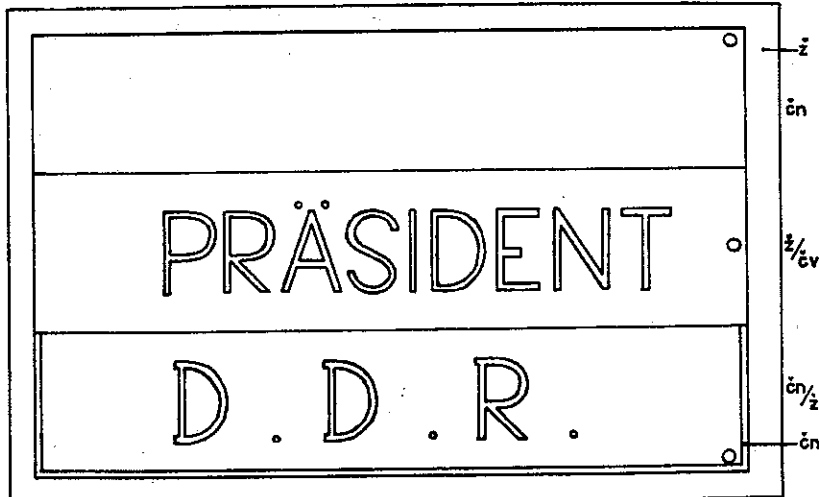
STANDARTY HLAVY STÁTU NDR

Většina vexilologů zná standartu prezidenta republiky NDR z roku 1955 a standartu předsedy Státní rady NDR z roku 1960. Méně známé nebo dokonce zcela neznámé jsou však standarty prezidenta republiky z prvních let existence Německé demokratické republiky.

Po vyhlášení ústavy dne 7. října 1949 byl prvním prezidentem republiky zvolen 11. října 1949 Wilhelm Pieck (1). Koncem listopadu a začátkem prosince téhož roku podnikl v této funkci nástupní cesty po tehdejších zemích NDR. Zřejmě k této příležitosti byly zhotoveny pro přední blatníky prezidentova vozu kovové standarty. Z jejich provedení vyplývá, že byly vyrobeny narychlo. Podkladem pro jejich zavedení nebylo žádné zákonné ustanovení. Autora nelze již dnes určit, lze však mít zato, že jím byl blízký spolupracovník prezidenta. Dobu vzniku lze určit pouze přibližně. První cestu oficiálního charakteru vykonal prezident dne 17. listopadu 1949 do Bogensee v blízkosti Berlína na vysokou školu svazu mládeže FDJ, která byla ostatně později po něm pojmenována. Ve dnech 18. a 19. listopadu pak podnikl cestu do Halle nad Sálou, Eislebenu a Hettstedtu. Zachovala se fotografie z cesty do Meklenburska ze dne 2. prosince 1949, na níž je standarta prezidenta zachycena. Originál byl vystaven v Muzeu německých dějin v Berlíně (2) v přízemí v sále stálé expozice dějin NDR ve vitrině spolu s jinými památkami na prvního dělnického prezidenta NDR, jiný exemplář je vystaven v Památníku Wilhelma Piecka (3). Právně lze tvrdit, že první provizorní standarta prezidenta republiky se používala od listopadu 1949, s určitostí od 2. prosince 1949.

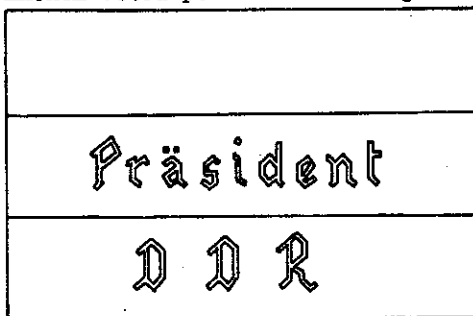
Standarta má rozměry 115 x 180 mm a je ke kovové žerdi dlouhé 255 mm připevněna třemi lesklými nýty. Je zhotovena v barvách NDR a zlatě lemována na náznak trásní, jež často zdobí standarty hlav států. Dolní pruh, rovněž zlatý, je od lemování oddělen úzkou černou linkou. Na prostředním červeném pruhu je zlatý nápis PRÄSIDENT, na dolním zlatém pruhu černý nápis D.D.R., a to s tečkami mezi písmeny, což je dnes naprosto neobvyklá forma psaní zkratky názvu státu (mimoходом, exemplář vystavený v Památníku Wilhelma Piecka má zkratku DDR bez teček). Text je na obou stranách standarty. Koncem roku 1983 byla vitrina v rámci aktualizace stále výstavy rozpečetěna. Dostal jsem tak příležitost změřit originál standarty. Horní a dolní pruh mají šířku 32 mm, prostře-

dní 38 mm. Písmena jsou 19 mm vysoká. "Trásně" mají šířku 5 mm (dolní lem), 6 mm (vlající a horní lem) a 8 mm (u žerdi).

Černá linka oddělující dolní pruh od lemu má nepravidelnou šířku 1 až 2 mm. Nápisy nejsou přesně uprostřed. Pozoruhodné na této standartě je, že dolní pruh je natřen zlatým bronzem, takže standartta je jeden z mála exemplářů, kde barvy skutečně odpovídají popisu (černá, červená a zlatá).

Tato provizorní standartta však nebyla jedinou. V archivu Muzea německých dějin je fotografie jiné standarty prezidenta republiky. Z konstrukce vyplývá, že jejímu zhotovení byla věnována mnohem větší péče. Standartta je sice z látky, ale chráněna před

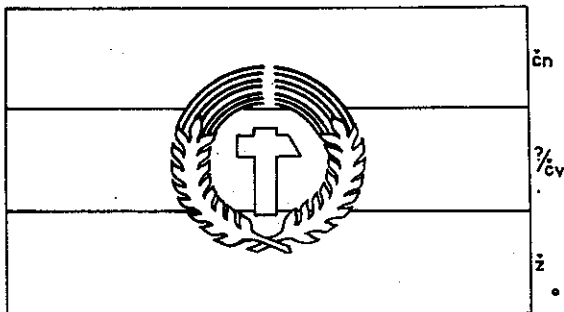
vlivem počasí průhledným obalem a držena kovovým, kůží potaženým rámem. K žerdi je připevněna koženým pruhem. Barvy lze jednoznačně určit, přestože jde o černobílý snímek. Vodorovné pruhy jsou v barvách NDR, nápis Präsident (zlatě) DDR (černě) je tentokrát napsán ozdobným písmem poněkud připomínajícím švabach.

Standartta je zřejmě z první poloviny roku 1950. Je jí zřetelně vidět na fotografii z uvítání W. Piecka v národním podniku Thüringische Zellstoffwerke Schwarz a dne 16. června 1950 u příležitosti propůjčení jeho jména tomuto podniku. Je velice pravděpodobné, že tato standartta nahradila první. Žádný exemplář však nebyl dosud nalezen.

Existovala ještě třetí standartta prezidenta republiky, provizorního charakteru, jak o tom svědčí policejní vyhláška z 29. ledna 1951, jež je věnována zvláštním značkám a signálům, jakož i standartám a praporkům (4). Paragraf 3 zní doslova: "Vozidla prezidenta Německé demokratické republiky jsou opatřena standartou

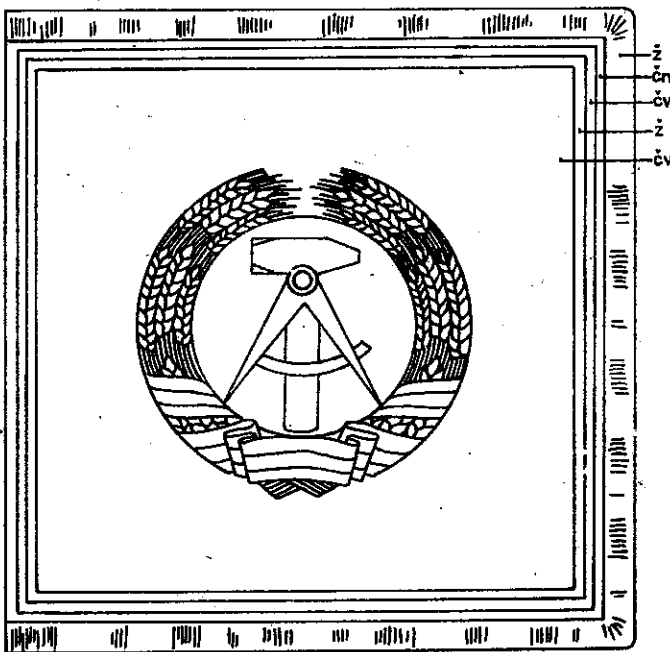
v barvách NDR a se znamením NDR" (5). Paragraf 4 zakazuje vedení standart a praporků (trojúhelníkových pevných plamenů) na ostatních vozidlech a § 5, odst. 1 zakazuje používání v barvách a se znamením NDR, v barvách zemí se zemskými znaky či podobnými výsostnými znameními či nápisem úřadu nebo služebního postavení.

Touto policejní vyhláškou, která vstoupila v platnost 1. února 1951, byla 2. provizorní standarta prezidenta zrušena, neboť nesla jako nápis jeho úřední titul. Není známo, zda se zachoval alespoň jeden exemplář. Osobní řidič prezidenta, který by mohl podat svědectví z osobní zkušenosti, již není naživu. Popis ve vyhlášce je velmi volný, takže není známo, jak standarta přesně vypadala. Dá se usuzovat, že emblém byl umístěn uprostřed a že částečně zasahoval do obou sousedních pruhů. Ani barva emblému není známa, nejspíš přicházela v úvahu žlutá nebo zlatá. Nejzajímavější na této třetí provizorní standartě prezidenta je, že je předobrazem budoucí státní vlajky, uzákoněné až o téměř devět let později.

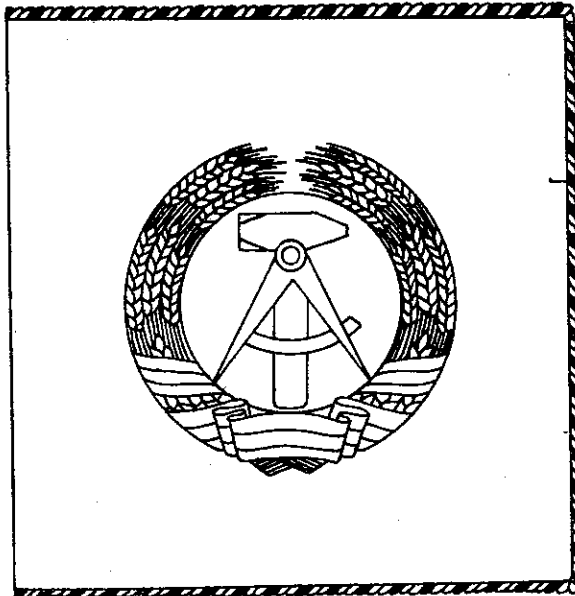
Zdá se, že ještě neexistovala přísná pravidla použití, jak ukazuje třeba snímek prezidentova auta ze dne 7. října 1953 na cestě od Lidové sněmovny ke shromáždění na náměstí Marxe a Engelse v Berlíně. Vůz je bez standarty.

Teprve zákonem o státním znaku a státní vlajce NDR z 26. září 1955 byla zavedena i oficiálně standarta prezidenta republiky s platností od 27. října 1955 (6). Standarta měla čtvercový formát, uprostřed červeného listu lemovaného ze všech stran barvami NDR byl umístěn státní znak NDR. Standarta byla na horním, vlájícím a dolním lemu ozdobena zlatými třásněmi. Poměr znaku k lemu standarty byl 1:2, šířka trojbarevného lemování by-

la stanovena na 1/20 šířky standarty. Barvy lemování byly uspořádány tak, že černá barva tvořila vnější okraj standarty.

Po smrti prvního dělnického prezidenta - zemřel 7.září 1960 - byla funkce prezidenta NDR zrušena. Ještě v tomtéž roce (7) byla Lidovou sněmovnou vytvořena a zvolena Státní rada NDR s úkolem zajišťovat kontinuitu práce Lidové sněmovny mezi jejími zasedáními. Státní rada je volena na čtyři roky a pozůstává z předsedy, místopředsdů, členů a tajemníka. Předseda Státní rady je titulární hlavou státu. Prvním předsedou Státní rady byl 12.září 1960 zvolen Walter Ulbricht (8). Opětovně byl zvolen i na další období a zastával tuto funkci až do své smrti dne 1.srpna 1973. Po něm byl předsedou Státní rady Willy Stoph (3.října 1973 až 29.října 1976), od 29.října 1976 má tuto funkci Erich Honecker.

Ustanovení nové funkce mělo za následek i nepatrné pozměnění standarty. Zákonem ze 4. října 1960 (9) bylo stanoveno: "Předseda Státní rady má standartu. Je čtvercového tvaru, nese na červeném podkladě státní znak NDR a je obroubena černo-červenozlatou šňůrou". Velikost znaku nebyla

výslovně stanovena, z obrazové přílohy k zákonu, jež má závazný charakter, však vyplývá, že průměr znaku k šířce standarty je v přibližném poměru 3:5. Šňůra lemuje standartu ze tří stran (na horním, vlajícím a dolním lemu). Tato standartu platí dodnes. Pro budovu Státní rady se standartu vyrábí ve velikosti 280 x 280 cm. Při tak velké standartě by obruba ve formě třibarevné šňůry buď vůbec nebyla vidět, nebo by byla tak silná, že by bránila standartě vlát. Přišívá se proto 9 cm široký červený lem s šikmými strojem vyšívanými černými a žlutými proužky, které na dálku budí dojem šňůry.

Ve funkci prezidenta republiky pracoval Wilhelm Pieck na zámku Niederschönhausen v berlínské čtvrti Pankow. Na znamení jeho přítomnosti byla vztyčována na stožáru před zámkem vlajka NDR, nikoliv jeho standartu. Ta byla určena, ve všech třech podobách, pouze pro služební vozy.

V době, kdy byl předsedou Státní rady W. Ulbricht, vlála standartu na budově Státní rady na náměstí Marxe a Engelse v Berlíně za jeho přítomnosti. Za předsedy W. Stophy byla zavedena nová praxe, standartu se vztyčuje po dobu úředního výkonu předsedy, např. při zasedání Státní rady, při akreditaci velvyslanců

apod. Jinak vlaje na budově Státní rady stále státní vlajka, v noci ozářená reflektory.

Standarta předsedy Státní rady může být vztyčena i na jiném místě úředního výkonu. Standarta vlála např. 15. září 1983 před zámkem pro vládní hosty v Niederschönhausenu v Berlíně, když tam byl přijat předsedou Státní rady tehdejší vládnoucí starosta Západního Berlína Dr. Richard von Weizsäcker.

Pokud je předseda Státní rady přítomen na lodi nebo člunu lidového námořnictva, vyvěšuje se jeho standarta na pravoboku čnělky hlavního stěžně. Standarta předsedy Státní rady má přednost před ostatními vlajkami pobodného charakteru, tedy před vlajkou předsedy rady národní obrany nebo státní vlajkou, měla-li by se vyvěsit např. pro přítomnost předsedy rady ministrů na palubě lodi (10).

Závěrečná poznámka:

Za cenné podněty děkuji p. Heinzovi Zinkemu, zastupujícímu řediteli oddělení Muzea německých dějin v Berlíně, paní Helze Baumannové, vedoucí Památníku W. Piecka v Berlíně, a p. Geisslerovi, vedoucímu protokolárního oddělení Státní rady NDR.

Vysvětlivky:

- (1) Wilhelm Pieck, 3.1.1876 - 7.9.1960, státník a dělnický vůdce. Od r.1935 předsedou KSN, od r. 1946 spolupředsedou SED.
- (2) Museum für Deutsche Geschichte, 1080 Berlin, Unter den Linden 2.
- (3) Wilhelm-Pieck-Gedenkstätte im Institut für Marxismus-Leninismus beim ZK der SED, 1054 Berlin, Wilhelm-Pieck-Str.1. V této budově sídlil v letech 1946-1959 ÚV strany, ve 3.poschodí byla pracovna W. Piecka, kde pravidelně zasedalo i politické byro. V oné místnosti je dnes jeho památník.
- (4) Polizeiverordnung über das Führen von Sonderkennzeichen, Sondersignalen, Standarten und Wimpeln z 29. ledna 1951, uveřejněno v: Ministerialblatt der DDR č.3,(Berlin), 3.2.1951, s. 5.
- (5) O znamení NDR viz s. 1124 54. čísla našeho zpravodaje.
- (6) Gesetz über das Staatswappen und die Staatsflagge der DDR, GBl. I, částka 90, s. 705.
- (7) Gesetz über die Bildung des Staatsrates der DDR z 12.9.1960, GBl. I, částka 53, s. 505 z 17.10.1960.
- (8) Walter Ulbricht, 30.6.1893-1.8.1973, státník a dělnický vůdce. Od července 1953 první tajemník ÚV SED.
- (9) Gesetz über die Anpassung von gesetzlichen Bestimmungen an die Bildung des Staatsrates z 4.10.1960, GBl. I, č.57, s.532.
- (10) Anordnung über das Führen von Flaggen und Fahnen in der NVA z 9.2.1973 (zvláštní otisk č. 751 z 30.4.1973) a novelizace z 12.7.1979 (zvl. otisk č. 1014 z 30.11.1979).

VEXILOLOGICKÉ SBÍRKY SEVEROMORAVSKÉHO KRAJE A JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Vexilologické sbírky muzeí rozhodně nepatří k těm fondům, o něž by byl v minulosti větší a komplexnější badatelský zájem. Pokud se dostaly do středu pozornosti, tedy většinou jen při příležitosti instalace nějaké výstavy či expozice. Svůj podíl zde jistě hrála a nadále i hraje špatná informovanost o množství a stavu sbírek, což neplatí jen o vexilologických fondech, ale obecně o všech muzejních sbírkách. V muzeích totiž nebývá často zvykem, ke škodě věci samé, publikovat pravidelné přehledy sbírek, jak je to běžné v archívech všech stupňů. Přesto se v Československu v posledních dvaceti letech čas od času objevují některé větší nebo menší vexilologické práce, které informují o muzejních vexilologických sbírkách. Jde ovšem o práce náhodné, i když velmi kvalitní a podnětné (zvláště kniha J. Husára).

V Severomoravském kraji pracují při Krajské muzejní radě tzv. oborové sekce muzejních pracovníků, mezi jinými i sekce starších dějin a sekce novějších dějin. Ty se nezávisle na sobě zamýšlely nad hodnotou vexilologických sbírek, uložených v severomoravských muzejních depozitářích. Zjistily, že spravují přes 260 praporů, vlajek, korouhví, standart a dalších základních vexilologických objektů a přes 310 praporových stuh a šerp, tedy poměrně slušnou kolekci, dosud nijak blíže a komplexněji nezpracovávanou. Většinou jde o místní vexilologické symboly spolků, korporací, zájmových sdružení a místních politických stran. Tyto symboly mají prioritní vypovídací a dokumentační hodnotu, poněvadž jsou povětšinou jediným dochovaným konkrétním a hmatatelným dokladem existence sdružení, navíc dobře expozičně využitelným. Nezapomínejme, že písemné prameny, zachycující místní spolkovou, zájmovou a politickou činnost, bývají jen výjimečně doloženy ve větším celku a mnohdy se omezují jen na záznamy ve spolkových katastrech.

Po přípravných pracích začali severomoravští muzejní historikové vydávat soupisy vexilologických fondů, a to v několikeré rovině najednou. Práce však jdou poměrně pomalu kupředu a jsou pochopitelně závislé na zájmech muzeí i na osobních, vědeckých kvalitách zpracovatele a jeho zájmu.

V nejobecnější rovině takové práce stojí soupisy historických sbírek muzeí Severomoravského kraje, ve kterých každé muzeum připravilo a připravuje podle předem sjednané předlohy orientační soupis všech sbírek uložených v historických odděleních jednotlivých muzeí, tedy i sbírek vexilologických. Tato soupisová práce, prvá toho druhu u nás, jež vzdáleně připomíná průvodce po archívních fondech, však postupuje velmi pomalu, takže do dnešních dnů vyšly jen soupisy věnované osmi muzeím a jednomu okresnímu středisku památkové péče (Druhým, vyšším stupněm prezentace sbírek a tím i dalším stupněm jejich lepšího poznání a badatelského využití, který má rozvést stručný zápis z pasportu historických sbírek, se stane podrobná edice veškerého vexilologického materiálu. Do tisku je připravována Muzeem revolučních bojů a osvobození v Ostravě a je již ve stádiu dokončení. Některé významné fondy budou navíc postupně vydány formou dílčích katalogů. V tomto případě se jedná jen o prapory a jim podobný materiál, jenž symbolizoval nějaký zájmový spolek či politickou organizaci.

Vzorem pro takové soupisy by se měl stát katalog pořizený Slezským muzeem v Opavě. V něm po stručném teoretickém úvodu, ve

kterém autor zhodnotil vypovídací a dokumentační hodnotu tohoto typu historických pramenů, uvedl "Soupis praporů spolků a politických organizací, uložených ve sbírce historického oddělení Slezského muzea v Opavě" (2) Každá ze 16 rozvedených vexilologických položek je v tomto soupise za prvé popsána formálně, což znamená, že se uvádí, která instituce ji používala, její rozměry, vzhled a fyzický stav, popřípadě je hlášena i praporová žerd, za druhé vnitřně, kdy je co nejpodrobněji charakterizována lícová i rubová strana praporů. Popis se přitom řídí vexilologickým názvoslovím Zbyška Svobody (3). Na tento soupis pak dosti volně navázali M. Malura a A. Mainka, kteří - bohužel jen stručně - popsali deset spolkových praporů ze sbírky Okresního vlastivědného muzea v Českém Těšíně (4). Třetí soupis, připravený do tisku K. Míčkovou, se bude zabývat téměř třiceti spolkovými prapory a prapory různých politických organizací uloženými v Ostravském muzeu v Ostravě (5). Vedle těchto podrobných, ale přece jen informativních soupisů přinesl J. Indra podrobný rozbor praporů a jiných vexilologických předmětů střeleckých spolků slezských měst, který je přímo metodickým návodem, jak dále pracovat s vexilologickými muzeáliemi. Kvalitní práce je navíc doplněna bohatou ilustrační fotodokumentací a je prvou badatelskou ukázkou výsledků popularizace vexilologických sbírek v Severomoravském kraji (6).

Teoretickým podkladem pro soupisy i specializované vexilologické studie, jež by se chtěly zabývat spolkovými symboly, by se měl stát metodický příspěvek autora těchto řádků, nazvaný Muzea a jejich vexilologické sbírky, připravený k otištění v pražském časopise Muzejní a vlastivědné práce. Tento rukopis je svým obsahem zaměřen na poskytnutí základních informací o způsobu používání spolkových atributů od druhé poloviny 19. století až do počátků 2. světové války, tedy od vydání prvního spolkového zákona z roku 1852, resp. zákona z roku 1867 až do roku 1939, kdy došlo k prvé závažnější změně spolkového zákona (7).

Předkládaný příspěvek chtěl informovat vexilologické odborníky o práci s muzejními vexilologickými sbírkami Severomoravského kraje. Zároveň chce touto cestou upozornit, resp. připomenout, že právě práce se spolkovými symboly je jednou z cest dalšího rozvoje vexilologického studia. Je to cesta náročná na čas a tudíž méně atraktivní, ale nechce-li vexilologie jako nová pomocná věda historická upadnout do formálních popisů do nekonečna opakovaných, například státních symbolů, musí rozhodně svůj zájem přenést ze symbolů státních a městských i na symboly spolkové. Ty ostatně úzce souvisejí s předešlými i jinými, zde nejmenovanými, a navazují na ně.

Poznámky:

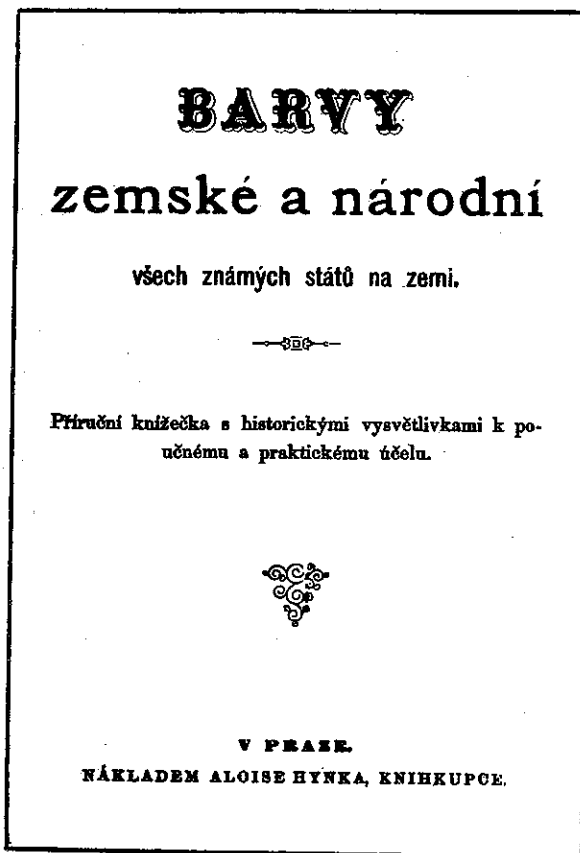
- (1) In: Metodický zpravodaj pro vlastivědu v Severomoravském kraji, Přehledy sbírek, Opava 1979 a 1982.
- (2) Šefčík, E.: Spolkové prapory ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě, Časopis Slezského muzea, série B 31/1982, s. 83 - 88.
- (3) Vexilologické názvosloví; vydáno jako příloha časopisu Heraldika, 4, 1972, s. 1 - 11.
- (4) Prapory v OVM v Českém Těšíně a některé další předměty ze sbírky symbolů starších dějin. In: Zprávy okresního muzea v Českém Těšíně, září 1983, č. 62, s. 10 - 12.
- (5) Připraveno do tisku pro Časopis Slezského muzea v Opavě.

- (6) Prapory střeleckých spolků slezských měst. Zpravodaj Klubu genealogů a heraldiků Ostrava při Domu kultury pracujících VZSKG, 1984, č. 17, s. 3 - 11.
- (7) Muzejní a vlastivědná práce, 22, 1984, č. 4, s. 193 - 197.

Ing. Aleš Brožek

STO LET PRVNÍ VEKILOLOGICKÉ PUBLIKACE V ČEŠTINĚ

Drobnou, nevázanou knížku, již budou patřit následující řádky, najdeme ve fondech čtyř pražských knihoven (1).

Nese název Barvy zemské a národní všech známých států na zemi a podtitul Příruční knížka s historickými vysvětlivkami k poučnému a praktickému účelu. Z její červené obálky vyzdobené portálovým rámečkem s bohatou ornamentální kresbou se dozvíme, že vyšla v Praze nákladem knihkupce A. Hynka a stála 30 krejcarů. Knižka je malého formátu (115 x 180 mm). Tvoří ji 49 stran (knih-tiskárna Jana Rokyty ze Slaného) a 6 barvotiskových příloh tištěných F. Liebischem z Prahy.

Příchod této knihy na pulty knihkupectví před sto lety v listopadu 1884 většina novin a časopisů přešla mlčením (2). Z novin to byl snad jen Pražský denník, který ve své příloze Besídka pro zábavu a poučení přinesl 23. listopadu 1884 v rubrice Literatura česká

toto upozornění: "Nákladem knihkupectví Hynkova vyšla pod názvem "Barvy zemské a národní všech známých států na zemi" příruční knížka s historickými vysvětlivkami k poučnému a praktickému účelu; připojeny jsou barvotiskové tabulky všech barev zemských a národních. V popisné části jsou státy a země v abecedním pořádku sestaveny, tak že spisek tento účelu svému dobře poslouží." Podobné doporučení otisklo 5. číslo Zábavných listů z roku 1885 (3).

Důvod, proč se přistoupilo k vydání knížky, výstižně vysvětluje v úvodu následující text: "O těchto poslednějším (znacích) jest v každé literatuře dosti pramenů k ukolení praktické potřeby. Velice málo však popsáno dosud o barvách národních a zemských oněch států na zemi, kteréž vůbec podobné symboly mají. Začasté děje se poptávka po barvách toho neb onoho státu, jakýchž se při velikých slavnostech národních, při slavných vjezdech panovníků, svěcení veřejných budov a pomníků atd. používá a této poptávce vyhověti má právě tato knížka."

V další části úvodu se hovoří o původu zemských barev, tj. barev, které se většinou odvozovaly z barev státního či zemského znaku a užívaly se na praporech ve vodorovných pruzích. Jsou připojeny i informace o trikoloře, heraldických barvách a kovech. Pro popis barev vodorovných pruhů je uvedeno pravidlo, že barva dříve jmenovaná se umísťuje nahoře.

Na straně 7 až 44 je pojednáno o zemských barvách 150 států a zemí v abecedním pořadí. To však není vždy zcela dodrženo. Navíc se objevují i údaje o státních znacích a převážně u mimoevropských států rovněž popisy různých druhů vlajek, jako je obchodní, válečná, nebo dokonce i admirálská.

Na straně 45 až 49 v Přehledu zemí a barev jsou země seřazeny podle jednotlivých barevných kombinací. Také zde není abecední pořadí přesně dodrženo. Např. v seznamu zemí, které užívají bílou a červenou, jsou nejprve uvedeny Čechy a pak teprve další země.

Ze stranou 49 je šest barevných tabulí. První seznamuje čtenáře s barvami zemí rakousko-uherské monarchie (větší černo-žlutá rakouská a červenobílozelená uherská vlajka je doprovázena barvami dalších 23 zemí). Druhá tabule přináší barvy států Německé říše, třetí Švýcarska a jeho kantonů. Čtvrtá tabule vyzobrazuje barvy ostatních evropských států, na páté tabuli jsou barvy amerických států a na poslední barvy asijských, afrických a australských území.

Českého vexilologa zaujme kromě popisů některých méně známých vlajek i tehdejší vexilologická terminologie. Místo vlajkového listu se hovoří o půdě a někdy i látce. Vodorovné pruhy jsou označovány jako příčné a svislé jako "barvy v kolmém dělení". Horní roh je popisován jako přední hořejší kout. Nepíše se o pěticípé hvězdě, ale o hvězdě pětihroté. Pro kanton se užívá termín čtvrtec.

Není náhoda, že knížka byla vydána v osmdesátých letech minulého století a že v ní není uveden autor textu. Srovnáme-li ji

totiž s druhým vydáním knihy Alfreda Grensera Die National- und Landesfarben von 150 Staaten der Erde (4), je více než nápadná shoda textu a tabulí v obou publikacích. V české verzi je sice text na mnoha místech zkrácen (navíc jsou státy seřazeny podle českých názvů), avšak obsahuje stejné údaje. To dokazuje, že první česká vexilologická publikace, jež na konci letošního roku oslavila století od svého vydání, není původní prací.

Poznámky:

- (1) Pražská univerzitní knihovna má exemplář se signaturou 54 G 1489, Náprstkovo muzeum IV B/2 41 přív. 2, Uměleckoprůmyslové muzeum XIXa E 904 a Státní ústřední archiv I 1635. O dalších exemplářích nevím.
- (2) Národní listy ani Česká politika, které sice v bibliografických rubrikách nebo v reklamách informovaly o nových knihách vydaných A. Hynkem, Barvy zemské a národní neuvádějí. Zábavné listy na knižku upozornily sice až v 5. čísle z r. 1885, ale domnívám se, že vřočení, které v knize chybí, má být 1884. To potvrzuje i skutečnost, že rubrika Divadlo v 5. čísle Zábavných listů z r. 1885 nese datum 1. prosínez 1884.
- (3) Zábavné listy, 7, 1885, č. 5, s. 119. Zábavné listy vycházely 26x do roka také nákladem knihkupce Aloise Hynka. Jeho knihkupectví stávalo v Celetné ulici č. 11. Vydávalo velmi levné knihy pro děti i dospělé.
- (4) Grenser, Alfred: Die National- und Landesfarben von 150 Staaten der Erde. Mit historischen Erläuterungen für belehrende und praktische, namentlich decorative Zwecke. 2. Aufl. Frankfurt a. M., Rommel 1881. 56 s. Autorem byl vídeňský knihkupec a heraldik, který žil v letech 1838 až 1891.

NOVÉ VLAJKY

BURKINA FASO

Symbolika barev vlajky (viz Vexilologie č. 55, s. 1142) je následující: Červená značí revoluční boj a závazek, zelená zemědělství, hojnost a nadějí, žlutá bohatství státu. Pět cípů hvězdy je symbolem vůdcovství revoluce. Vlajka má dva pruhy, červený nad zeleným (na obrázku u citované zprávy je omylem uvedeno opačné pořadí). (Flagmaster č. 45, s. 2.)

lm

RAKOUSKÝ ZÁKON O STÁTNÍM ZNAKU

Dne 28. března 1984 schválil ve Vídni rakouský parlament nový zákon o státním znaku, kterým se stanovují zásady užívání výsostných symbolů Rakouské republiky. Zejména je přesně specifikováno, které osoby a instituce mají právo opatřovat svá vozidla, dopisní papíry apod. rakouským státním znakem. Kresba státního znaku se nemění, znak zůstává v podobě, v jaké byl stanoven při vzniku Rakouské republiky po rozpadu habsburské monarchie: černá heraldická orlice (Adler, tedy jednohlavá), s černým zobákem a červeným vyplazitým jazykem, svírající ve spárech srp a kladivo. Zůstává i doplněk znaku, který přibyl po osvobození od nacismu

v roce 1945, totiž pozůstatky roztrženého řetězu na obou spárech orlice. Právo užívat státního znaku mají pouze představitelé spolkové vlády, jakož i prezident, předsedové a místopředsedové obou komor parlamentu, ne však již jeho členové; v jednotlivých spolkových zemích pak pouze zemští hejtmani. Práva na užívání znaku pozbyla rakouská pošta, na poštovních známkách smí být státní znak zobrazován jen po zvláštním speciálním povolení. Spolkový ministr obchodu má právo dovolit užívání výsostného symbolu jednotlivým firmám z důvodu reprezentace rakouského průmyslu v zahraničí. Naproti tomu je dovoleno zobrazení státního znaku na prodávaných turistických suvenýrech bez zvláštního povolení. Výslovně je v zákonu zakotveno právo na "vedení" státního znaku známým vídeňským chlapeckým pěveckým sborem Wiener Sängerknaben, který užíval až do zákazu v roce 1958 jako svůj symbol - v rozporu se zákonem - habsburského, tedy orla dvouhlavého (Doppelaedler). Za rakouské státní barvy jsou stanoveny červená, bílá, červená, tedy barvy tvořící státní vlajku. Pro užívání státních barev a vlajky nejsou zákonem stanoveny žádné zvláštní zásady. Naopak se podporuje jejich široké uplatňování jako známek postupně vzniklého vědomí rakouské národnosti. (ger)

VEKILOLOGIE V ARGENTINĚ

V listopadu 1983 se uskutečnila v Buenos Aires již druhá heraldická a vexilologická výstava. Navázala tak na podobnou akci, které se konala v Buenos Aires o rok dříve. Zatímco na první výstavě byly instalovány jen vlajky a znaky států Latinské Ameriky, znaky argentinských provincií a argentinské městské znaky, lonskou expozici obohatily vlajky a znaky padesáti dalších států ze všech světadílů. Téměř třicet tisíc návštěvníků se seznámilo i s československými státními symboly. Hlavním iniciátorem obou výstav byl argentinský vexilolog Alberto Perazzo, který usiluje o založení vexilologické společnosti ve své zemi. abr

SOVĚTŠTÍ VEXILOLOGOVÉ OPĚT AKTIVNÍ

Ve dnech 21. a 22. září 1984 se ve Volgogradě sešli přední sovětští vexilologové, aby projednali otázku reorganizace a aktivizace Vexilologického a heraldického klubu (viz Vexilologie č. 38, s. 697). Novým předsedou byl zvolen J. M. Kurasov z Volgogradu, místopředsedou M. V. Revnivceev ze Saratova, jednateli V. G. Malyj z Volgogradu a V. D. Stěpanov z Novorossijska. Čestným členstvím byl poctěn tbiliský vexilolog M. N. Vadbol'skij. V průběhu schůzky bylo předneseno pět referátů. J. M. Kurasov hovořil o brazilských vlajkách užívaných v 19. století, V. G. Malyj o kubánských vlajkách, A. M. Stěsikov o nových městských znacích SSSR, L. J. Larin o praporech a znacích ve sbírce Volgogradského muzea obrany a M. V. Revnivceev o vlajkách Vanuatu. Účastníci setkání si zároveň prohlédli výstavku nové sovětské heraldické a vexilologické literatury, vyslechli informaci o publikační činnosti I. M. Kurkova, V. A. Sokolova a A. Lukšič a uctili památku zemřelého A. A. Usačova. V diskusi hovořili o nutnosti utužení kontaktů s vexilology ze socialistických států, především s Vexilologickým klubem v Československu, a o obnově vydávání zpravodaje Flag. Nově zvolený předseda klubu J. M. Kurasov se zúčastnil 25. až 27. října 1984 vědecké konference,

kteřá byla uspořádána ve Volgogradě k 35. výročí vzniku NDR. Vystoupil na ní s přednáškou venovanou historii státních, zemských a městských znaků a vlajek, emblémů a vlajek politických stran a organizací NDR. Přednáška bude otištěna v materiálech z konference v r. 1986. V Kurganském vlastivědném muzeu byla otevřena 4. listopadu 1984 výstava nazvaná Znaký sibiřských měst. Jejím zahájení byl přítomen místopředseda klubu M. V. Revnivcev, který tam přednesl referát o znacích sovětských měst. abr

ADRESÁŘE VEXILOLOGICKÉHO KLUBU

Společně s obsahem a rejstříky ke zpravodaji Vexilologie č. 36 až 50 dostali členové našeho klubu v tomto roce pátou verzi adresáře. Ta poslední zaznamenala k 1. červnu 1984 již 115 adres českých a slovenských vexilologů. Mení nezajímavé prolistovat předchozími adresáři a navzájem je porovnat. První vyšel v září 1972 ještě jako součást Vexilologie č. 1 - 3 a uváděl adresy 38 členů včetně pěti zahraničních spolupracovníků. Další adresář byl rozeslán v říjnu 1973 a o rok později byl doplněn o dodatky. I s dodatky v něm napočítáme adresy 69 členů a zahraničních spolupracovníků. K vydání třetího adresáře se přistoupilo v květnu 1976. V průběhu roku 1977 a 1978 byly k němu rozmnoženy ještě tři opravy a doplnky a počet adres vzrostl na 94. Předposlední adresář zachytil stav členské základny k 31. prosinci 1980 a přinesl 108 adres. Z hlediska regionálního rozložení mají v novém adresáři převahu pražští vexilologové, je jich čtyřicet. Dalšíh 16 členů klubu byli v Severomoravském a 11 členů klubu ve Východočeském kraji. Naproti tomu pouze jeden člen klubu má bydliště ve Východoslovenském kraji. Malý zájem žen o vexilologii dokládá skutečnost, že pouze tři jsou členkami klubu. Zajímavé je i, že z 31 členů, kteří se přihlásili k datu ustavující schůze klubu, jich najdeme v novém adresáři ještě devatenáct. abr

OPRAVA

Při popisu nové vlajky Mosambiku (viz Vexilologie č. 52, s. 1101) byl nedopatřením dolní pruh označen jako červený, ve skutečnosti je žlutý. Poměr vlajky Irské vexilologické společnosti (Vexilologie č. 55, s. 1146) je 34 : 55 a ne 2 : 3. Sekretář této společnosti se jmenuje Séamas Ó Brógáin. Za vzniklé chyby i za méně kvalitní reprodukci některých kreseb v posledním čísle našeho zpravodaje se čtenářům omlouváme.

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu při Obvodním kulturním domě v Praze 3, Kalininova ulice č. 53, 130 00 Praha 3. Vychází neperiodicky a je určen p o u z e členům klubu. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce doc. dr. Ludvíka Muchy, CSc. Výtvarně spolupracoval ing. Michael Kroupa, CSc.

Prosinec 1984

č. 56